

a melyhez eljutni akarunk. Az esküdszéki eljárás történelmét véve fel, a t. szerző először is Angliát teszi figyelem tárgyává, a hol „incarnatiojává” vált a nemzet politikai és társadalmi meggyőződésének századokon keresztül. Ha mindezt látjuk, azt kell következtetnünk, hogy az intézmény csakugyan megfelelő feladatának. De vajjon e tény adhat-e még elég megnyugtatót arra, hogy másutt is ugyanazon biztosítékot nyujtana a társadalmi és egyéni jogok érdekeinek megóvására? Az angol társadalom az újabb idők előtt csaknem teljesen el volt szigetelve a társadalom jogrendéhez való feltétlen ragaszkodását, aminek keletkezésére a continens államainak még most is csak némelyikében találhatjuk. A continensi befolyás azonban változást okozott a conservatív szellemű Angliában is. A kereskedelmi perekben követendő eljárás tárgyalása végett összehívott gyűlés egyhangulag haszonreható lenne jelentette ki az esküdszéki bíróságot, a Times pedig így nyilatkozatra fakad: „Korunknak alig van jellemzőbb eseménye, mint az esküdszéki eljárás részbeni hiteltelvése. Az intézmény régi dícsőitése mai nap különösen erőteljesnek, sőt nevetésszerűnek tetszik. Alig lehet zavartalan komolysággal olvasni az ömlengés ama szavait, melyekkel a nemzeti nevelés nagy eszközeinek, a despotizmus és önkény támadásai elleni bástyának, a sajtószabadság igazi biztosítékának s intézményeink legbecesebbjének megasztalták. Bizony nehéz az esküdszéki, mint büntető bíróságba vetett régi hitet fentartani, ha látjuk, hogy a vádlottaknak világos bizonyíték elleni felmentése által esküjét szegi meg.” Méltán kérdi a t. szerző, hogy „ha ily nyilatkozatok támadják meg Angliában a társadalom életében önkénytelenül fejlődött és magát a nemzet meggyőződésébe századokon keresztül beült intézményt: kecségtető-e ez nálunk az esküdszéki intézmény meghonosításáért való rajongásra?”

Franciaország a múlt század végén, a nagy forradalom alkotásai vezette be az esküdszéki intézményt, főleg Anglia példája hatván rá. A lelkesült szónokok Dupont, Defermont, Jesse és Robespierre a nép főségére való hivatkozással, mint megbecsülhetlen kincsét követelték és be is hozták ez intézményt és a történelem indokolja is azon lelkesültséget, a melylyel ezen intézményt a nemzetgyűlés fogadta. Az előtt ugyanis a bírói tiszt örökösödés útján szállhatott az utódokra, pénzért volt vásárolható nagy részben, s ezen állapot megbízhatatlanná tette azon bírói területeket, melyek az 1670. évi drakóilag szigorú törvényeket a legvadabb kegyetlenséggel fogadtatották az egyéni jog és szabadság eltiprásával. A nagy forradalom óriási vívmányai mulhatatlanul követelték, hogy ez átkos hatalom zsarnokságát is megtörjék, és az esküdszéki behozatala az akkori helyzet és az igazságszolgáltatás elrémíté állapotának követelménye volt. De vajjon megfelelő-e ezen intézmény a várakozásnak? Husz éven át tömörked kísérlet tételével, hogy a jury feladatára alkalmassá váljék s az e felett folytatott tanácskozások folyamából kiemelhetjük a következő véleményt: „A tapasztalatok azt tanúsítják, hogy az esküdt kevesebb hirhat azon képességgel, hogy egy bonyolult tényállás mellett számolni tudjon mindazon aprólékos körülményekkel, amelyek egymással összefüggésben fennforoghatnak; e képességet az állandó bíróknak a hosszú időn keresztül szerzett tapasztalatok adják meg. A jurynek lényegéhez tartozik, hogy az esküdt a társadalom minden osztályából véssenek, már pedig lehetetlen ezen osztályok nagy részében olyanakat találni, kik a belátásnak szükséges erejével és elevelegével rendelkezhetnek arra, hogy bonyolultabb kérdéseket megoldhassanak, s hogy a vádlott és gyakorlott védője védelmének ravaszon félrevezető szálait megfigyelhessék, ennek minden fordulatait

let beszélni. Ezek is mind zsarnokok, rémítő zsarnokok, a hová el kell vinni a lányokat. Pfüj! mily embervásár! Azért töröltük el mi a rabszolgaságot? (Nagy hatás.) És el kell menni mindezen alkalmatlanságokra és helyekre a fiatal uraknak. Chickereit itt statisztikai táblázatokat olvasott fel, hogy mily iszonyu összegeket emésztettek meg ezen embervásárokon. Nem természetes-e, ha a kiadások megmaradnak a hölgyek és fiatal urak számára? Hogyan lehet azt elérni? Chickereit úr azt hiszi, hogy már elég-szer említett bizonyos eszközt, s elég a Ladock-leányok esetére hivatkozni, kik még egy pikniken sem voltak soha.

Ismeretségihiány! Ez nem létezik többé. A kis hirdetésekben egész világ él tárgyakkal, dolgokkal és személyekkel. A vasútat, a villám, mind csak kicsinyes találmányok miatt közlekedési módok. Az emberiség benső, szellemi és anyagi közlekedése, összeköttetése, óriási kapcsa a kis hirdetésekben összpontosul, azokban a néhány szóból álló kérdézőkódésekben, ajánlatokban, felszólalásokban, üzenetekben; ingerlő titkolozásban, őszinte leleplezésekben, melyekkel a sajtó igazán az emberiség nagy vívmányává tudott emelkedni, melyek által egyesek és családok ezer apró és ugyanannyi nagy baját enyhíti, gyógyítja és az emberi nem százados terheit akár tökéletesen is elenyészteti, mihelyt a közönség belátja, hogy az orvosságot hol keresse.

Aztán mily befolyással bírnak a kis hirdetések a szellemi felvilágosultság terjedésére is. Gondoljuk meg csak, hogy a kis hirdetések iránt kik érdeklődnek? Ne is emlitsünk többet, mint a fekete négert és a szakacsnet, és már látjuk, hogy kik közelítenek a szellemi szövetség fénykörébe, először csak apró hirdetésekért, azután a törvényszéki tárgyalásokért, majd a tárczáért, a vezérezik-kekért s végre az egész lapért. Ugy bizony, új módja ez a szellemi fejlődésnek!

Mr. Chickereit lángoló előadását nagy figyelemmel hallgatta egy élelmes ír bevándorolt, Carrickbeg, ki rögtön megalapította a „Stourmouth Gazettet”, csupa apró hirdetésekkel, s azóta egész Stourmouth és 40 mérföldnyi környéke mind a „Gazette” apró hirdetései szerint intézi dolgait s küldi üzenetait az ismerősökhez, ha nem tudja pontosan az adreszét. Itt hirdetnek minden esküvőt, születést, gyerekek kosztba adását, alapkövetelt, utazási szándékot; ezen az úton hívják meg az itt ritka üvegeket a jégeső után ablakot csinálni. És itt szövődnek,

fel foghassák s át tudják szakítani a fát, mely a valót eltakarja; nem képesek arra, hogy a vádlottak öntudatosságát kutassák, és benne a jogtalanságot, tévutrat vezető gyanúsítások által földre tiport ártatlanságot, vagy az elrejtett gonoszságot felfedezhessék!”

Ezután sorra véve a kitünő férfiak nyilatkozatait, a t. szerző azon meggyőződésnek ad kifejezést, hogy azon kérdés: vajjon az esküdszéki intézmény mulhatatlan feltevéle-e valamely államban a büntető eljárás ép és egészséges voltának? — eldöntve egyáltalában nincs, sőt Carrara, ezen intézmény apostola, még századokig tartandónak jelzi azon közdelmet, mely a jogtudó — és a nép — bírók rendszere felett vivatni fog. És felvetjük már most azon kérdést: összeegyeztethető volna-e nemzetünk bölcseségével, felforgatni bírósági rendszerünket egy oly rendszerrel való kísérlettel, melyet az azt megpróbált nagy nemzetek maig sem voltak képesek feltétlen győzelemre juttatni. Francia- és Olaszországban az ítélő hatalom rettentő elfajulása indokolta a rendszer változást. A le-típrött egyéni és társadalmi jog bizonytalanságának kétségbeesítő helyzete, az elrémíté kegyetlenség ijedelme vezettek a bírói rendszernek minden alapjaiban való változtatásra. Forognak-e fenn nálunk ezen, vagy hasonló okok arra, hogy egy új rendszert honosítsunk meg? Nem! Bíróságainknak a túlszögort, merevséget csökönységet senkiesen vetheti szemőkre. Részrehajlás, megvesztegethetőség, meghunyászkodás a hatalom előtt, megfélemlés a nyilvánosságotól a mi bíróságaink sajátságai közé még akkor sem tartoztak, a mikor függetlenségük biztosítékai az alkotmányban oly módon, mint jelenleg, letéve nem voltak. A reá bízott roppant hatalommal szemben soha sem tanusított a viszálylás hajlamait, nem különült el soha a nemzet és nép jogérzetével ellenzéket képező testületé. Nem a bírósági rendszerben szükséges tehát változtatást tenni, hanem a bírói — eljárás rendszerének felismert hiányait kell orvosolni és ennélfogva a büntető elkövetése által sértett károsnak, valamint más oldalon a vádlottak érdekében meghatározva kell lenni azon határoknak, melyek között egyéni jogaik érvényesítését a vád és védelemre vonatkozólag szabadon fejthessék ki az eljárásnak nemesak ítélet hozatali, hanem előkészítő stadiumában is, mert az egyéni jogok érvényesítése nem tétethetik függővé sem a vád, sem az ítélő hatalom közegeinek önkényétől.

„Igazságszolgáltatási szempontok nem kényszerítnek ez intézmény behozatalára; a nemzeti közérzet nem követeli, s ha magyar szempontból tekintjük, ezzel teljes ellentétben állana. Különösen az erdélyi részekben maig sem enyésztek el a külön nemzetiségek fennállásának remisscentiaiból fennmaradt aspiratiók, melyek nem a magyar államisághoz tartozásban keresik megvalósulásukat s ugyanazért abba a polgári benső érület és öntudat ragaszkodásával beolvadni még nem tudtak. Ezen aspiratiók egyetlen egy kinalkozó alkalommal sem mulasztották el, ha nem is egyenes, de kerülő utakon a territorialis elkülönítés iránti hajlamaikat érvényesíteni, mi még fokozottabb mérvben történnék, ha az állam benső intézményeinek rendszerében nyujtatik táp ezen aspiratiók ápolására. Nálunk a politikai vonatkozások nem követelik, sőt ellenkezőleg: viszszautasítják annak igazságszolgáltatási rendszerünkbe ültetését. Értekező végül azon meggyőződésnek ad kifejezést, hogy semmi sem válhatnék károsabbá és sajnosabbá, mintha az esküdszéki intézmény elfogadásának kérdéséről tételnek függővé büntető eljárásunk javaslatának minél előbb a törvényhozás elébe terjesztése.

T. B.—n.

A műkedvelő-társulat közgyűlése.

(Vége.)

Igen messze vezetne, ha mind fel akarnám sorolni a nézetem mellett szóló okokat, elég ha többek közül egy párt felemlitek. Igen kevesen vagyunk arra, hogy

bonyolódna, fejlődne egész életre kiható családi események, melyekre a S. Gazette büszke öntudattal szokott hivatkozni. Sőt még a levelezések szárazabb részét is így végzik, a kik nem szeretnek leveleket írni.

És mindez csak röviden, néhány szóval; de minél rövidebb valami, annál több nyomatékka van minden szónak. Két sor, három sor a legtöbb. Valódi epigrammok ezek. A közönség bolondul, valóságosan bolondul utánok, még az is, a kinek nincs hirdetni valója; de alig várja, hogy legyen. Azt a rovatot elolvassa mindenki, még pedig legelőször. Hányszor átkoztam sorsomat, hogy nincs egy millió dollárom. Anyai kedvem szerinti eladni valót hirdettek.

Mr. Chickereit négy feltűnő és hiteles esetet tudott, melyben igen gazdag emberek olyananyira kedvet kaptak az apró hirdetésekkel vásárolni összevessza mindent, kocsit, nyaralót, könyves szekrényt, fuvalát, érem-gyűjteményt, rokokó-butort, hogy tönkre mentek. Sherman tábornok egy mesés hűségű és pontosságú komornyikot az apró kirdetések után nyert. Ezt maga a tábornok közzé bizonyítani. Kissé szomorubb példa az, ki az apró hirdetések révén háromszor kötött ki Hymen révpártján, negyedikszor pedig Ausztráliában valahol, mert kiderült, hogy harmadik házasságára sokkal rohamosabban jött meg a kedve, mintsem két első feleségétől elvált volna. De ez is csak a kis hirdetések kiszámíthatatlan horderejét bizonyítja.

Ami — a tárczáiról szerint — megtörtént Amerikában, megtörténik nálunk is mindennap. Pl. a „Budapesti Hírlap” hirdetési rovatában a „Kalap-utca 16. sz.” cím alatt egész regényi folyam indult meg. A t. ez. eseléd sereg gazdag választékban jelentkezik, kitünő birtok, pompás zongorák, nevelőnök, instructorok, eladó birtokok, kiadó szállások raja ajánlatba van hozva, és ugyanannyi kerestetik. Gondoljuk csak el: mennyi vesződség, fáradság kellett, ha egy hónapos szobát, egy jó kocsit, valami háztartási cikket stb. kerestünk, hogy meg kellett fizetnünk a sokszor eredménytelen közbenjárás! Most: tíz szóban összefoglaljuk kívánatunkat és száz, meg száz feleletet kaphatunk rá — 20 krért. Pénzt, időt nyertünk meg vele és aki e kettőt megnyeri, bizony nem vesz el a mai világban.

Mercurius.

már eddig létező intézményeinket virágzó karban fenntarthatassuk, mivé leszünk ha még felállítunk vagy 2—3 tüzöltő egyeletet, egyet pl. az emeletes házak, egy mást a szalmás fedelek, s a harmadikat talán az erdő vagy kerítések tűzkár elleni megvédésére s mindezeknek tagokkal ellátását s anyagi és szellemi támogatását azon, alig pár száz, egyéntől várjuk, kikre ráadásul összes kulturális, jótékonyági, közgazdasági intézményeink fenntartásának s fejlesztésének feladata róva van, de kik legalább részben hivatásuknál fogva részt vesznek a tanügyi, politikai, vagy egyházi közigazgatás több vagy kevesebb ágában is, mert hát hiában belőlük kell mindennek kitelni.

Ne szaporítsuk tehát egyleteink számát égető szükség nélkül, hanem tömörítsük összes erőinket a már létezők erősítésére, még kevésbé akkor, ha oly célt akarunk elérni, mely a már létező működési keretben sokkal célszerűbben, bonyodalmas előkészítés nélkül, s elegendő erő támogatása mellett biztosabban elérhető.

A műkedvelő társulat ennél fogva mint már nem egy válságot szerencsésen leküzdött régi egylet örömmel fogadja kebelébe, de természetesen saját alapszabályai alapján a zene vagy ének művészet bármely ágának művelésére vállalkozó tagokat; alapszabályai biztosítják számukra a lehető leghatékonyabb működési tét, s minden telhető szellemi és anyagi támogatást.

Ezen szükséges kitérés után visszatérnek a társulat állapotának rövid vázolásához.

Bevétel volt 711 frt 32 kr, kiadás 407 frt 21 kr, pénztár maradék 307 frt 11 kr.

A társulat vagyonában említésre méltó változás nem történt.

A könyvtár Balkay István börtönigazgató úr adományából 8 darab szimfóniával gyarapodott. A férfi működő tagok száma volt 44, a nőké 36, pártoló tagoké 70, alapító tag volt 3, s e szám évek óta nem emelkedik.

Tisztelt közgyűlés! Midőn e város minden szépért s jóért lelkesülni s a hol kell áldozni tudó értelmisége 6 évvel ezelőtt a műkedvelő társulatot megalakította, nem egyedül a nemes szórakoztatás lebegott szemek előtt, ámbar ennek is meg van a maga jogosultsága, hanem azon magasabb cél is, hogy élénk lüktetésű, magyaros szellemű, társadalmi mozgalmat indítsunk meg, mely erejéhez s tehetségéhez mérten támogassa azon törekvéseket, melyek művelődésünk színvonalának emelésére s ez által országos s nemzeti létünk biztosítására irányulnak. S vajjon ma olyan-e már hazánkban s közelebről országunk erdélyi részének állapota, művelődési viszonyaink annyira kedvező-e, hogy érezhető kár nélkül eljehetünk bármily parányi tényezőt, melytől szétszört erőnk hatásképessé tételét, társadalmi állapotaink javítását, társas életünk tartalmasabbá tételét, nemzeti öntudatunk emelését méltó joggal remélhetjük.

Mint a szerves világban mindenütt, körülöttünk is szakadatlanul foly a létért, a faj fenntartásáért való éles küzdelem, s kerülhetetlen természeti törvény szerint azon rész vergődik ki diadalmasan a harcából, mely hajt az időnek haladást parancsoló szavára s úgy anyagi, mint értelmi és erkölcsi fölényét tervszerűleg s szívós kitarással fejleszteni törekszik.

A műkedvelő társulat is oly intézmény, mely a vázolt irányban jó szolgálatot tett is, s a jövőben is tehet, csak ne engedjük, hogy a közöny megölje, sőt egyen-egyen azon legyünk, hogy régi fényt ismét visszanyerje s mind végig meg is tartsa.

Midőn a magam, valamint a választmány nevében a tisztelt pártoló és működő tagoknak szives részvételükért újjal is köszönetet mondok, a műkedvelő társulat évi közgyűlését megnyitottam nyilvánítom.

Nagy-Enyed, 1882. június 27.

Dr. Magyar Károly,
elnök.

Most pedig bezárjuk közlésünket azzal az óhajattal, vajha a kör még sokáig s mennél inkább lenne társadalmunk éltető szelleme.

Egy Jelenvolt.

A vizsgálatokhoz.

A polgári fiu- és leányiskola zárvizsgálatainak folyása a legközelebbi számban eléggé lett ismertetve; ez alkalommal egy pár mozzanatot hozok fel az iskolai évből, kapcsolatosan az év bezárásával. A vizsgálatokat kir. tanfelügyelő és az iskolaszéki elnök úr felváltva vezették. Mily eredménnyel folyhattak le a vizsgálatok, tájékozásul szolgálhat iskolaszéki elnök úr zárbeszédéből ezen kifejezés: megvallom, aggodalommal tekintetem a vizsgálatok elébe az év folytán uralkodó himlő miatt, de viszsza gondolván az egyes osztályok növendékei által adott feleletekre, aggodalmam eloszlik, s öröm váltja fel azt.

Szemerjai Károly az év folytán saját kérelmére a szegedi „polgárisiskola” tételét át. Midőn a nagyobb fizetéses állomás elnyerése felett örömlünk kifejezést adunk, kiemeljük azt, hogy Szemerjai Károlyban egy derék tanítót veszítettünk. Az úresedésbe jött állomás Ekk Emil által töltetett be. A képzett fiatal tanító alig tanított egy pár órán, a súlyos betegség kioltá ifju életét; tanító-társainak azon szomorú kötelesség jutott részükbe, hogy az iskola évkönyvéhez egy gyászlapot csatoljanak.

Mint örvendetes jelenséget közléstesszük, miszerint kir. tanfelügyelő úr közbenjárása folytán vallás és közoktatási miniszter úr a fúosztályhoz egy előkészítő osztály beállítását engedélyezvén egy új tanítóval (kinek fizetését az állam hordozza) az iskolaszék egyik ülésén annyira előkészítette az ügyet, hogy a tanítás a legközelebbi tanév elején, szeptember elsején kezdetét vehesse.

Az év folytán tek. Imre József m.-lapádi birtokos és körjegyző úr iskolánknak igen szép ajándékot adott: termés arany több változatában, melyért fogadja kiváló köszönetünket.

Segélyalap állása a múlt 1881-dik tanévről újított

kézpénz: 175 frt 51 kr. Ebből a folyó 188¹/₂-dik tanévben segélyezett ruhánemével 5 fiu tanuló 13 frt 6 kr., és három leány 8 frt 30 kr., összesen: 21 frt 36 kr. Egyenleg az 188¹/₂-dik tanévre: 154 frt 15 kr.

Ezen kívül számos tanuló segélyezett tankönyv-, író- és rajzszközökkel 45—50 frt értékben.

Könyvjutalomban részesült 5 fiu és tizennégy leánytanuló. Pénzjutalmat nyertek: Maksai Iona (IV. oszt.) egy arany, Kovrig Tivadarné ösztöndíj, a számból; Nagler Matild (IV. oszt.) ugyancsak Kovrig Tivadarné 100 frt alapítványának kamatja, a történelemből. Debreczeni Gyula (I. oszt.) 3 frt tiszt. dr. Bartók György lelkész úr ösztöndíja; Hendel Ottó (I. oszt.) 3 frt mértan- és számból tek. Munkácsy Zsigmond úr ösztöndíja.

Végre iskolaszéki elnök, tek. Sándor Elek polgármester urnak nemes szokása levén a szorgalmat megjutalmazni, női kézi munkájokért: Pollák testvéreket 1 tallérral, Eltési Marit 1 tall. Pávai Annát 1 tall. szép rajzaikért: Fodor Katát 1 tall. Nagler Matildot 1 tall. Richter Annát 1 tallérral jutalmazta meg. Fodor Katát, egy magát megnevezni nem akaró, kitűnő rajzaiért 2 tallérral jutalmazta.

Esküminták az európai parlamentekben.

Érdekes összehasonlítani az egyes európai parlamentekben divó eskümintákat. Ezeknek kezdő és végső szavait felsoroljuk itt.

Ausztriában a becsületszóra való fogadás helyettesíti az esküt.

Bajorország: Esküszöm . . . Isten engem úgy segéljen és az ő szent evangéliuma. A nemkeresztényfelekezetűek kihagyják az evangéliumra hivatkozást.

Belgiumban az eskümintában nem fordul elő az „isten” szó.

Dánia: Igérem s esküszöm . . . Isten engem úgy segéljen és az ő szent igéje.

Egyesült-Államok: Ünnepelesen esküszöm . . . Isten engem úgy segéljen. A képviselőnek tetszésére van bízva, hogy esküt vagy becsületszóra fogadást tegyen.

Franciaországban nem kell sem esküt se becsületszóra fogadást tenni.

Görögország: Esküszöm a megoszolhatatlan szentháromságra . . .

Hesszen-Darmstadt: Esküszöm . . . Isten engem úgy segéljen.

Hollandia, mint előbbi. Itt is a képviselőtől függ az eskü vagy becsületszó.

Magyarországon sem esküt, sem becsületszóra fogadást nem tesznek a képviselők.

Német birodalmi gyűlésben, mint nálunk.

Norvégia: Esküszöm istenre és az ő szent evangéliumára . . . Hiven meg fogom tartani eskümet, a milyen igaz, hogy istenem lesz testem és lelkem. Itt azonban csak az elnök s alelnök tesznek esküt.

Olaszországban az eskümintában nem fordul elő az „isten” szó.

Poroszország: Esküszöm a mindenható s mindentudó istenre . . . Isten engem úgy segéljen. A becsületszóra fogadás meg van engedve azoknak, kik vallásos okokból kifogást tesznek az esküminták ellen.

Portugallia: Esküszöm a szent evangéliumra . . . Romániában, mint nálunk.

Spanyolország: Esküszöm az evangéliumra . . . mire az elnök így szól: „Ugy áldja meg őnt az isten, ha megtartja, s verje meg, ha megszegi esküjét.”

Svájc: Esküszöm a mindenható isten jelenlétében . . . Isten engem úgy segéljen. Itt is szabad az, a mi Poroszországban.

Svédország, mint Norvégia.

Szászország: Esküszöm a mindenható Istenre! Szász-Koburg és Baden: Esküszöm . . . Isten engem úgy segéljen.

Szerbia: Esküszöm az istenre, az ő legszentebb törvényére s mindenre, a mi legdrágább e világon . . . Isten engem úgy segéljen ezen és a másik világon.

P—p.

Az amerikai nők társadalmi állása.

Tehetséges leányok az Egyesült-Államokban már kiskoruktól kezdve nagy buzgalommal tanulnak; büszkeségük, hogy előmenetelt mutassanak fel, komolyan és ügyesen tanulják a zenét és a festészetet. A női tanodákban a latinnyelv tanulását nélkülözhetetlennek tartják és a tanítók csupán nők; az amerikai nő bár igen ügyes a kézi munkákban, nem kedveli azokat.

Az amerikai nő azonban nemcsak tanulni szeret, hanem kaczézkodni is. A hintaszékben órahosszant elül, legyezi magát és sötét pillájú szemeit hódítóan ragyogtatja. A mint egy vgy több imádó jelentkezik, az idősb nők elhagyják a termet, hogy a fiatal leányok multságát ne zavarják. Hajadon hölgyek tartzkodás nélkül fogadnak el értékes gyűrűket stb. imádóiktól, a nélkül, hogy legkevésbé is lekötelve éreznék magukat irányukban. Hosszabb kirándulásokra tesznek hajón s vusuton mind csupán 18—19 éves urak s hölgyek. Az amerikai nő önmagát védelmezi és nem igen lehet Amerikában megtört szivekről hallani. Az amerikai nő érett megfontolás után megy férjhez és ha családik — elváltatja magát férjétől.

A fiatalság függetlensége a körülmények természetes következménye. Gazdag emberek ritkán vándorolnak ki. A családok vagonya e szerint szerzett vagyon, még pedig nagyrészt sulyos munkában. A meggazdagottak igyekeznek gyermekeiknek megszerezni azt, a mi nekik hiányzott: „A műveltséget!”; így a tojás okosabb lett a tyuknál. Az atya vastag, kövér ember, ki igen hiányosan fejezi ki magát, az anya egy megöszült szakácsnő, vagy mosónő, ki régi kedves szokásból motoz a házban s konyhában — a leány pedig valóságos Lady a ház legszebb, legdrágább és legbámultabb fényűzési czikke! Természetesen „Miss” legjobban tudja, mi tartozik a nagy világi élethez; hol tanulták volna azt az egyszerű öregek? És így „pa” és „ma” vidáman háttérbe lépnek

és engedik tudós, s önrzeties leányukat a reájuk nézve teljesen idegen légkörben uralkodni.

Nálunk a sajátkezüleg kocsizó hölgyek száma elenyésző csekély, míg az ozeánon tul, minden hölgy kocsiz vagy lovagol. A társzekerek, lövonatuk, bérkocsik és urifogatok közt mozognak a csinos, két személyre berendezett négykereű kocsik, melyekbe egy vagy néha két, többé-kevésbé szép ló van fogva.

Ez a fogat buggy — mint oda át nevezik — pillangó a többi járművek közt, villámsebessen repül a fákkal beültetett hosszú utakon. (Chicagóban például van egy kilenc mértföld hosszú fasor) vagy belevegyl a vásár tologásába, vásárlásokra, látogatásokra, — száz meg száz ezéllra.

Egy jómodu nőnek meg van egy a maga buggyja, mint nekünk egy esernyők, ha mindjárt azonkívül van is még lova, kocsisa és inasa más, fashionable, fogathoz. Minden jobb ház előtt van a kocsit mellett egy „step” néhány kő vagy márványlépcső a le- s felszállásra, a mellett egy vaseszőlő löfejjel és karikával a gyeplő megerősítésére. Falun egy lefűrészelt fatörzs teljesíti ezt a feladatot. A buggy és lova sokszor órahosszat áll ott mozdulatlanul, a mint egyáltalában minden amerikai állat rendkívül jámbor és szelíd.

A nő csak löháton hagyja el erdei házát; egy vagy két mértföldet gyalogolni, nem is jutna eszébe. Jobb karjában a babyt tartja, egy vagy két gyermek előtte s mögötte ül és így indulnak el hazulról.

A panorámák története.

Ezer ember közül egy van, a ki ne lett volna panorámában, a ki ne látta volna teljes borzalommal az orosz-török háboru kimagasló jeleneteit, a ki ne gyönyörködött volna Velenceze, Páris, New-York szépségein, a kinek idegeit föl ne izgatta volna a ezári palota borzasztó felrobbantása.

És vajmi kevesen tudják, hogy a panoráma nem épen új találmány.

A panorámák feltalálását még ma napság is sokan Barker Róbert angol művésznek tulajdonítják s az első panoráma felállításának idejét a múlt évszáz legvégső éveibe teszik. Pedig ez tévedés. A feltalálás dicsősége sokkal inkább az amerikai Fulton Róbertet illeti, ki a gézhajózás legkiválóbb úttörője s a vaspánézelos hajók építésének első kezdeményezője volt. Anynyi tény, hogy Fulton 1797-ben engedélyt nyert a franciaia direktoriumtól egy épület felállítására, melyben panoráma legyen látható s hogy nemsokára hasonló engedélyt eszközölt ki a brüsszeli városi hatóságtól. Fulton mellett szól az is, hogy már ifju korában jó festő és West Benjámín tanítványa volt. Valószínű, hogy Philippe de Louthebourg híres díszletfestőnek és akadémikusnak is volt része a panoráma első fejlesztése körül; az pedig ismét kétség-telen, hogy legalább negyven évvel előbb, mintsem Bontou és Daguere „dióráma” néven ismert bűvös színjátékukkal gyönyörködtették volna a párisiakat, Louthebourg Londonban oly festményeket készített és állított ki, melyeknek hatása egészen olyan volt, mint a diórámáé, fokozva félelmet keltő fény- és hangtűnemények által; legalább a művész felülmulhatatlannak hitte magát a villám-lás és menyinydörgés utánzásában.

Történelmileg is nevezetes adat, hogy e mulattató találmányok nagy pártfogót leltek I. Napoleonban, a ki hihetoleg ezáltal is a harezai dicsőség iránti előszeretettel kívánta öbren tartani alattvalóinál, mert az akkori panorámák csupa esata- és ostromjeleneteket ábrázoltak. 1809-ben „La Corogne” név alatt nagy panorámát állítottak fel a Champs Elyées-ben, melyben Sir John Moore hőies visszavonulása Corunnába s az utolsó esata, melyben elesett, voltak láthatók. Napoleon tervet is készített, hogy Franciaország minden nagyobb városában időnként állítsanak panorámát, de folytonos háborui meggátolák ebben. Ellenben a sors iróniája úgy akarta, hogy a saját waterlói megveretésének tartós emléke maradt fönn Siborne kapitány csodálatos panoráma-képében, mely a londoni United Service Institutionban maig is látható.

A panorámák iránt aztán hosszú időre ellanyhult az érdeklődés, migem a porosz-osztrák, majd a német-franciaia háboru ismét divatba hozta azokat s ma már el vannak terjedve mindenfelé.

IRODALOM.

— **Táborszky és Parseh** nemzeti zeneműkereskedésében Budapestem megjelent: „A vörös sapka.” Vidor Pál eredeti népszimnű-vének közkezdveltségű dalai. 1.) Felszántottam kertem alatt (Nikolich Sándortól). 2.) Ugyan rózsám. 3.) Sokszor nézek fel az égbe. 4.) Galagonya bojtortján. 5.) De nehéz igaz szivet találni (Szentirmay Elemértől). 6.) Ha bemegyek a csárdába (Barna szeretőnnek). 7.) Az én kedvem olyan mint a esalfa szellő (Nikolich Sándortól). 8.) Hallja-e kis violám (Révay Arnoldtól). 9.) Jula, jula, heje, huja. 10.) Lakodalom arany lakodalom. 11.) Szeretni, szeretni (Szentirmai Elemértől). 12.) De fáin. (Szentirmay Elemértől). Enekhangra zongorakísérettel (vagy zongorára külön) szerze Erkel Elek. Ára 1 frt 50 kr.

— **A „Képes Családi Lapok”** legújabb (40) számának tartalma: Lidérezfény. Elbeszélés; írta Szépfaludi Ó. Ferencz. — Panaszhangok. Költmény, írta Gallovich István. — Egy bizarr éj. Beszély; írta Antonio Barrili, fordította Nyitray József. (Vége). Csókok az erdőben. Nyári rege; németből Városi Málnától. — Egy miniszter regénye. Novella; írta Wirth Bettina; fordította Vrana Hermin. — Egészen a trónszámolyáig. Történeti novella; B. E. után, ford Belladonna. (Vége). — A graphologia. Michon után Tihanyi Benő. — Képeinkhez. — Mindenféle.

Képek: Tefik pasa és Arabi pasa. — Vasuti szerencsétlenség. Szerencsés fogás — Utazás a föld körül.

Melléklet: A „Tavaszi és nyárató” czimű regény. 1—16. oldala. A „Gazdasági és Háztartási Lapok” július havi száma.

A borítékon: Heti naptár. Előfizetési felhívás. Sakkalány Számrejtvény. Talányok megfejtései. Megfejtők névsora. Kérdések. Feleletek. Ajánlatok. A szerkesztő postája. A kis lottó húzásai.

Előfizetheti: Mehner Vilmosnál, Budapest IV. ker., papnövelde-utca 8. sz. Egész évre 6 fr, fél évre 3 fr, negyed évre 1 fr 50 kr.

Valler angol költő igen szép dicsőítő éneket irt Cromwellre. Midőn később II. Károly 1660-ban a trónt elfoglala, a költő ennek is egy dicsőítő éneket nyújtott át. Károly elolvasta s így szól: „A mű, melyet ön Cromwellre irt, jobban sikerült.” Valler a nélkül, hogy a legkevésbé is zavarba jött volna, így válaszolt: „Sire, a költőnek a fictio rendszeren jobban sikerül, mint az igazság.”

Egy berlini mozdony, melyet Luthernek neveztek, egyszer kifogyván gőze, hirtelen megállott. Egy élezes ember megjegyze, hogy most felkiálthat névrokonával: „Itt állok, máskép nem tehetek.”

II-ik Mahomet egy rabslözának fejét vágatta le, hogy Gentile-Bellini festőnek modellet szolgáltatthasson. II. Katalin engedelmet adott Orloff Tscheswenkoi grófnak, hogy az akonai kikötőben egy orosz linea hajót gyujtasson fel, hogy Hackert Fülöp festész a hajó égését természet után festhesse le.

Madame elhatározta, hogy este bába megy. A férj kegyetlen nemmel válaszolt.

Madame ideggöresököt kapott, melyek husz perezig tartottak.

— Ma jól viselted magadat — mond a férj, mikor a madame magához tért — a krízis ma csak rövid ideig tartott.

— Ah! épen nem — toppant indulatosan az aszszonyka. — Várj csak, kipihenem magam s azonnal újra kezdődik.

Provincziális büszkeség. Egy budapesti úr magasztalja vidéki barátja előtt a fővárost, melyben minden nevezetesség megfordul.

— Képzeld csak barátom, — mondja — mi még a siámi ikreket is láttuk.

— Ej haj! — válaszolt a vidéki — ti azt hiszitek, hogy mi semmi nevezetést se látunk. Vagy öt év előtt nálunk is megfordult két ily egymáshoz ött siámi, csak hogy nem voltak testvérek! . . .

Egy részeg ember bevisznek a rendőrséghez. Méltóságteljesen lépked, akár egy nagykővet s így szól a rendőrtisztviselőhez, az őt galléron fogó konstáblerre mutatva:

— Ez az úr hozzám tartozik.

VEGYES HIREK.

— **Rezső trónörökös** e hó 13-án jön az erdélyi részekbe s itt nyolcz-tiz napot fog tölteni. Hogy fenséges neje vele jön-e, az még nincs eldöntve.

— **Megyéink főispánja**, mglos Zeyk Károly úr pár hétre eltávozott városunkból, részint rokonai látogatására, részint a jó hatásu sármási fürdőre.

— **A rendkívüli vegyes felülvizsgáló bizottság** Gruz Albert m. kir. honvédelmi miniszteriumi osztálytanácsos elnöklete alatt, Kupelwieser Lipót es. kir. ezredes, Say Victor honvéd alezredes, Dr. Kepes Gyula honvéd főtörzsovos, dr. Gentsi András törzsovos és Mőckes Ede es. kir. főhadnagy tagok közreműködésével f. hó 4-én a megyeház nagy termében tartotta meg ülését, mely alkalommal a felülvizsgálatra küldött egynék közül 11 soroztatott be részint a hadsereghez, részint a honvédséghez.

— **Beküldetett.** Városunk igen tisztelt rendőrsége figyelmét felhívjuk arra, hogy e városban különösen pedig a Magyaruteza piaczfelölí végén számtalan kutyá barangol, — melyek nem ritkán embereket, különösen gyermekeket támadnak- és marnak meg — minek főleg egy ebűh kiütése alkalmával igen veszélyes következményei lehetnek. Ezen már magában elég veszélyes, de még veszélyesebbé válható körülmény elhárítása iránti sürgős intézkedés tétel a személyi biztonság érdekében, igen kívánatos volna.

— **Nagy-Enyed város uszódjája** folyó hó 9-én a nagyérdemű közönség használatára megnyitattik. A használatra vonatkozólag következő fűrdőrend állapittatik meg: 1. Szerdán és szombaton délután 2 órától estig kizárólag a Bethlen-főtanoda ifjusága fűrdik díjmentesen és saját uszómeztére felügyelete alatt. — 2. A többi napokon és órákban fűrdnek a férfiak reggel 6-tól 8 óráig és 11-től délután 7 óráig, a nők reggel 8-tól 11 óráig és délután 7 órától estig. — Egy fűrdő-jegy ára 10 kr. Katona-jegy, őrmestertől lefelé, és deák-jegy — az 1. pontban irt órákon kívül — 5 kr. A fűrdő-jegyek a bemenetnél a városi uszómasternek kézbesítendők. — Fűrdő-jegy nélkül senkinek sem szabad fűrdni és érdekelteken kívül a zárt helyiségbe lépni. A fűrdéshez szükséges ruhaneműek az uszóda helyiségében kaphatók a városi uszómasternél. Egy uszógatya ára egyszeri használatra 2 kr, egy lepedő 2 kr, egy kendő 1 kr. Az fűrdőruhák díjai a városi uszómaster kezéhez fizetendők le s tetszés szerint vehetők igénybe. — A városi uszómaster köteles mindenkinek, ki uszni kíván tanulni, tetszés szerinti számban egy leczkét 10 kr tandij lefizetése mellett adni. — 6. Minden rendzavaró és illemt sértő magaviselet a városi rendőrség által szigoruan fog büntettetni. — 7. A rend és tisztaság felügyeletével ezen évi fűrdőidényre Kovács Gyula v. főjegyző és dr. Winkler Albert v. főorvos urak bizatnak meg. — 8. Sérelmes esetek feljegyzésére a t. közönség rendelkezésére a bemenet hehiységében panaszkönyv

tétetik ki. — 9. Kutyákat az uszoda helyiségeibe tilos. — 10. Furdőjegyek az alkalommal egyedül Cirner J. József úr kereskedésében válthatók.

— **Junius hó folytán** városunk területén született 9 fiu, 5 leány, meghalt 6 férfi, 10 nő. Ragályos betegségek közül néhány hólyagos himlő és skarlát, több juh-himlő (vancella) fordult elő a kis gyermekek közt. Ártalmatlan kimenetelell. Vérhas és hóghurut (szamárköhögés) szintén észleltetett csekély számban.

— **Boér Béla.** — főispán úr ő mlga által, — a megüresedett verespataki segédszolgabírói állomásra helyettesnek kinevezetett. Reméljük, hogy a hozzá fűzött szép reményeknek teljesen meg fog felelni.

— **Bényei István** szántársulata e hó elején Kézdi-Vásárhelyre akarta vinni társulatát, de a bérlet annyira gyengén sikerült, hogy e szándékkal föl kellett hagynia. Ennél fogva a társulat csak a jövő hó vége felé megy oda.

— **Szerencsétlenség.** Ó-Szilváson, a Gr. Teleky Károly szőlőjében közelebről Varga János és neje napi munkájukat végezték. A nő észrevette, hogy házuk kéménye a szokottnál inkább füstöl; férjével haza rohant, de már ekkor a lángok kicsaptak az ablakon. Menteni igyekezve bementek a házba, de a fojtó füstben s a lángok között nem tehetvén semmit, kimenekültek, de közben az égő padlás rájuk szakadt. A szolgabíró által a megyei kórházba küldettek a sebesültek, hol a férfi négy napi kínos szenvedés után meghalt, a nő — mivel kevésbé sérült meg — remélhetőleg életben marad.

— **Lónhart Ferenc** püspök ő mlgát pápa ő szentsége július hó 3-án tartott consistoriumban praecononizálta. Ohajtjuk, hogy az erdélyi egyházmegye javára és dicsőségére sokáig viselje fényes méltóságát.

— **Érdekes vendége volt a fővárosnak** a napokban: Napoleon Viktor herceg, — Napoleon Jerome, az ugynevezett vörös herceg fia, ki Heidelbergből érkezett oda pár napra. Ismeretes, hogy a Bonaparte családnak, ha ugyan találkoznék még trónkövetelő köztük, ő a leg-hivatottabb tagja; s a bonapartisták Lula herceg halála óta benne látják pártjuk fejtét és jelöltjét.

— **A régi öt forintosok** legújabb pénzügyminiszeri rendelet szerint a m. kir. pénzügyigazgatóságnak és az osztrák-magyar bank főintézeteinek székhelyein levő kir. adóhivatalok által. Fiumében az ottani kir. fővámvizsgáló által, becsérelésképen 1882. évi december hó végéig elfogadtatnak.

— **A harmadik egyetem.** A vallás- és közoktatásügyi miniszternek szándéka lévén a harmadik egyetem ügyében az ősz folytán ő felségéhez s az egybegyűlendő országgyűléshez kimerítő jelentést tenni, — miután Pozsonyból már megkapta az adatokat, most ugyanezeket Szegedtől és Kassától is bekéri. A miniszter szakértők kíséretében mindhárom helyet megtekintette.

— **Jégverések.** Közelebről Tolna-, Somogy-, Temes-megyékben óriási károkat okozott a jég-Segevártnál és vidékén e hó 1-én dió nagyságu jég zuhogott, tönkre téve a vetéseket.

— **Hoszter Fülöp,** a várpalotai rablőgyilkos fölött a legfőbb ítélőszék kimondta a jogérvényes ítéletet, mely szerint élethossziglan való börtönbüntetést kap. Még ez is csekélység elkövetett gaztetteihez képest.

— **A legöregebb cigány ezinbalmos meghalt.** Csóka Vincének hívták s 108 évet élt. Ezinbalmja majd oly idős volt mint ő maga. Az öreg a 48-as években az egész hadjárat alatt kísérte csapatunkat és táborzás alkalmával sok vig órát szerzett honvédeinknek.

— **Magyarosító bakterek.** Nagy-Szombat város magyarosodása felülről hatalmas lendületet nyert. Ugyanis a derék torony-bakterek minden felszólítás nélkül néhány nagy nap óta magyarul kiáltják, hogy: „éjjél után óra kettő.”

— **Miletics Szvetozár** újabban ismét átvette a „Zasztava” szerkesztését és a „szerb néphez” intézett felhívásában anyagi és szellemi támogatást kér vállalata számára, melyre most annál inkább szorul, miután lapjától a többi szerb és horvát lapokkal egyetemben Bosznia és Hercegovina egész területére a postai szállítást megvonatott.

— **Harminezket óráig tartó ülés az angol képviselőházban.** Az angol képviselőháznak jun. 30-án délután 4 óráig megkezdett ülése e hó 2-án éjjelkor ért véget, 32 órai tárgyalás után. Gladstone-nak az írek ellen javasolt szigorú rendszabályai voltak szőnyegen s az ír képviselők azzal a szokásos taktikával éltek, hogy agyonbeszéljék a tárgyalást s elhúzzák vasárnapig, mikor nincs ülés. A kikergetések, „botrány, gyalázat” felkiáltások egymást érték. A ház azonban végre csakugyan megszavazta a törvényjavaslatot.

— **Merénylet a pápa ellen.** Nem történt meg biz ez, hanem a mint nem régiben ő szentsége kiköcsizött, egy paraszt épen akkor lőtte meg a nyulait tizedelő piezust. Persze a szegény parasztot rögtön elfogták, hanem hamar kiderült az igazság s végre még a pápa is nevetett — a merénylet fölött.

KÖZGAZDASÁG.

A szántás különféle nemei.

Az eke a földet felporhanyítja és megkeveri, hogy a növények gyökereikkel könnyen hatolhassanak a talajba s a gyökerek ott minden irányban szétterjedhessenek. De milyen mélyre mennek a növények gyökerei? Ez a különböző növényeknél nagyon különböző, de mindenesetre mélyebbre, mint a hogy azt közönségesen vélik. A gabonáról általánosan azt tartják, hogy csak felületesen gyökerezik, gabona alá ezért szükségtelen mélyen szántani. A gabonagyökerek azonban legalább is 20–30 centiméterre lemennék, de az se ritka eset, hogy 1–1½ méterre lehatolnak. Az óriási murek porhanyó talajban 60 cm. hosszúra megnő, a luczerna és a baltaczin 3–4 centiméternél is mélyebbre hatol.

Az elmondottakból önkénynt következik, hogy a talajnak olyan megmunkálása, a melynél a talaj 10–13 centiméternél mélyebbre nem szántatik meg, nagyon is hiá-

nyos, tökéletlen. A gyökerek csak nehezen vagy éppen nem tudnak a mélybe hatolni, a növényzet gyenge marad, a nyári szárazság igen könnyen megárt neki. Mindaz a tápanyag, nedvesség a mi a 10 centiméternyi réteg alatt fekszik, holt tökélet képez, mert a növénygyökerek nem tudnak hozzáférközni.

Az okszerű gazdálkodás alapfeltétele ezért a mélyebb rétegekben levő tápanyagokat szintén kihasználni, azaz lehetőleg mélyen szántani, mert a ki mélyíti a termőréteget, majd annyit ér el, mintha szántóföldjeinek területét neveli. Mindazonáltal a mély szántás nem mindennél lesz helyén. Ott, a hol a termőréteg sekély, az altalaj pedig rosz, mellőzni kell, mert ha a rosz altalajt a feltalaj közé keverjük, ez által az utóbbit megrontjuk, termőképességét csökkentjük.

Ha az altalaj agyagos vagy vályagos és a feltalajhoz hasonló, ennél csak annyiban roszszabb, hogy hiányoznak belőle a humózus trágyaalkotórészek, akkor eleinte nem növeli ugyan a feltalajhoz kevert altalaj, (az a mit közönségesen vad földnek mondunk), a talaj termőképességét, de a mint ez az atmoszferiális behatása alatt elmállik, a mélyített talajban nemcsak biztosabb, hanem nagyobb leend a termés. A mély művelés költségei ez esetben busánan meg fognak térülni. Másképpen áll a dolog, ha az altalaj kavicsos vagy homokos. E talajfélék felszántása és a feltalaj közé keverése által az egész talajt elront-hatjuk, mert ezekben nincs sok tápanyag. Csak egyes kivételes esetekben lehet hasznos a homokos altalajnak a feltalajjal való keverése. Ha a feltalaj t. i. kötött s így megmunkálása bajos, fizikai tulajdonságai nem jók, az altalaj pedig homokos, akkor a talaj mélyítése által felette megjavíthatjuk azt, mert habár a talaj mélyítése által felette által tápanyag mennyisége nem is igen növekszik, de javulnak a talaj fizikai tulajdonságai és ezek szintén fontos tényezők a termelésnél.

A szántás mélysége azonban nemcsak a talaj minőségétől, hanem attól is függ, hogy mikor és mi célból szántjuk meg azt. Okszerű gazdálkodásnál háromféle szántást különböztetünk meg: a tarló törést, ősi szántást, vető alá szántást; mind a háromnál más és más leend a kívánatos mélység. Tarlótörés által azt akarjuk elérni, hogy a tarló és a tarló között felburjánzott gyomok melébb elkorhadjanak, a gyommagvak pedig kicsirázzanak. A tarló és a gyom által trágyává alakítatik át, a kicsirázott gyommagvak pedig a második szántásnál tétének tönkre A tarló törésnél tehát sekélyre kell szántani, mert a mély szántásnál a tarló nagyon befedteték földdel, az elkorhadás tehát lassan menne véghez, a gyommagvak nem csiráznak, de megtartanak csiraképességüket és egy későbbi szántásnál a felső rétegbe kerülve elgyomosítanak a vetést.

Az ősi szántásnak ellenben az a célja, hogy a talaj mélyre felporhanyitassék. Az ősi szántásnál mintegy 20 centiméter mélyre kellene szántani. A felszántott talaj tölre barázdában hagyatik, sem megfogasolni, sem meghengerezni nem kell, hogy a téli fagy jól átjárja. A talaj megművelés szempontjából e szántás legfontosabb valamenynyi között. A kötött szivós talaj tavaszig a fagy behatása által olyan lesz, mint a hamu.

A vető alá szántás részben ősszel, részben tavasszal fogatosítottatik, ősszel az ősi gabona, tavasszal a tavaszi gabonák, takarmánynövények stb. alá. A vetőszántás alkalmával szántatik alá legközségesebben a trágya is. A mély szántás most nem előnyös, különben a trágya nagyon mélyre kerül s nem juthatván hozzá elég levegő, elszesenedik.

Ha a talajt mélyesíteni akarjuk, a nélkül, hogy az altalaj a feltalajjal keveredjék, akkor a közönséges eke után a barázdában az altalajutót járátjuk, ez a talajt csak felszítja, de nem keveri össze egyúttal a feltalajjal.

Nehéz, elgyomosodott talajt többször kell szántani, mint a könnyűt és a tisztát, a nehéz talajt mélyebbre is kell szántani. Lóhere, luczerna, legelő feltörésére legjobb két ekét járítani egymásután, az egyik eke 8 méternyire felszaggatja a tarlót vagy gypet, utána jár egy másik eke, mely 10–13 méter mélyre szánt, és a földet az első eke által felszántott tarlóra, gypre dobja. Ezen szántásmódnál a heretarló, vagy a rét gypje oly réteg földdel fedetik, hogy a szántást követő fogasoláskor a fogas nem tépi fel; a talaj is sokkal jobban porhanyit-tatik, mintha egy ekével 18–20 centiméternyire felszántatott volna.

Ha a talaj igen nedves, akkor jobb azt meg nem szántani, különösen tavasszal, mert ez esetben a trágya-

zás többet árt, mint használ. Azon a helyen, a hova az igavonó állat lép, a talaj kökeménynyé lesz, és az egész nyáron át kemény marad. Az eke kormánylapátja a barázdát sikosra feni, ez által a levegő behatolása meggátol-tatik; az eke által szétszaggatott gyomgyökerek nem mennek tönkre, hanem megfogozzanak s újból elgyomo-sítják a talajt.

P. N.

— **A nagyenyedi kisegítő-takarékpénztár üzletforgalma június hóban.** Bevétel: Kézpénz áthozatal május hóról 5073 frt 31 kr, Felek bevételeiből 11614 frt 95 kr, Kölesön visszafizetésekkel 55140 frt, Kamat hátrálékokból 571 frt 79 kr, Rendes 6%-os kamatokból 925 frt 05 kr, Provisióból 308 frt 35 kr, Perkölségekből 349 frt 65 kr, Bekebelezési díjakból 11 frt, 10 kr, Váltó úrlapok és bélyegekből 59 frt 32 kr, Váltó másolatokból 9 frt 60 kr. Összesen — 74663 frt 12 kr. Kiadás: Váltóra adatot kölesön 61720 frt, Töke visszafizetésekbe 11664 frt 89 kr, — Tiszti fizetésekbe 77 frt 50 kr, Mult évi osztalékba 30 frt, Perkölségekre 14 frt 55 kr, Szolga fizetésbe 5 frt, Váltó úrlapok és bélyegekért 26 frt 15 kr, Irodai kellékekre 4 frt 38 kr, Kézpénz mint egyenleg 420 frt 64 kr. Összesen — 74063 frt 12 kr. Nagy-Enyeden 1882 Junius 30-án. Az Igazgatóság.

Felelős szerkesztő: Dr. Boros Gábor.

Kiadó-tulajdonos: Pollák Mór.

Sz. 3478—882.
tkvi

Árverezési hirdetés.

A nagyenyedi királyi járásbíróság mint tkvnyi hatóság részéről közzé tétetik, hogy ifj. Blaskó József maga és kiskorn Blaskó Gyula és Kálmán nevében gyámhatóságilag jóváhagyott és Blaskó Lajos kérése folytán, a tövisi 153 sz. tkvben A+ I rsz. 488. 489. 490 és 491 hr. sz. alatti fekvőkből őket illető 1/5-öd rész is a hozzá tartozó koesma-regéle joggal együtt 3013 frt kiküldési árban, az itteni 1125/882 tkvi számú hirdetményvel 1882 évi július hó 11-én d. e. 9 órákor Tövis község előljárási helyiségében kitűzött nyilvános árverezésen a kiküldési áron alól is elfog adatni.

A kiküldési ár 10% a bánatpénz, mely a végrehajtó kezéhez leteendő.

A vételár az árverezés jogerőre jutása utána 15 nap alatt, más felerészben 8% kamatjával együtt a nagyenyedi kir. adó mint letéti hivatalhoz leteendő.

Az árverezés többi feltételei a tkvi hatóságnál megtekinthetők. A foganatosítással Pallos Árpád bizatik meg.

A kir. járásbíróság mint tkvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden 1882 július 1-én.

Jovján,
kir. aljárásbíró.

Van szerencsém a t. helyi és vidéki birtokos urakat tisztelettel figyelmeztetni, hogy a legkönynyebben járó és e vidéken általános tet-szésben részesült

perge ekéimet,

melyeket miután ez idén nagy mennyiséget szer-zstem bé belőlük, mig a készlet tart az alábbi feltűnő olesó árakon árusíthatom el u. m.

1 drb. szilárdan készült eke 4-es sz. ára 9 frt 50 kr

1 „ ugyanez 3-as „ „ 11 frt 50 kr

Mindezen ekék fataligára is alkalmazhatók.

Ajánlom továbbá mindennemű gazdasági ezikkeimet, kitűnő szőlőkapálmát, vas láncos pattingókat, három ormós jó erős ásóimat, a legjobb szőlő- és hernyózó ollókat.

Luczerna lóhere, rétek javítására használt fűmag-vegyület, bizton hnnem köröző répa nálam folyton nagy készletben kapható. A mag-vak csiraképesége meg van próbálva, bármelyiket biztosan ajánlhatom.

Minél számosabb látogatásért esd

Bisztritsány Lajos.

Hirdetés.

A nagy-enyedi ev. ref. Bethlen-főtanodának következő birtokai: 1.) A nagy-enyedi (tinódi) 2.) miriszlói, 3.) M.-décsei, 4.) toroczkó-szentgyörgyi, 5.) M.-szentimrei, 6.) hen-ningfalvi, 7.) vingárdi, 8.) m.-szenkirályi 1884. márczius 1-én kezdve 9 vagy 12 évre haszonbérbe adandók, még pedig a viszonyoknak megfelelőbben átalakított és a jószág és jogügyi igazgatói irodában a hivatalos órákban megtekinthető feltételek mellett.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy zárt ajánlataikat f. év szeptember 1-ig adják be a jogügyigazgatói irodába, a jelenlegi haszonbér 10% át tevő bánatpénzzel. Azon jelenlegi haszonbérlektől, kiknek pénzben vagy telekkönyvileg biztosított óvadékok van le-téve, elfogadtatik bánatpénz helyett az ezt biztosító kötelező erejű nyilatkozat is.

Br. Splényi Henrik,

jog- és jószágigazgató.